

נאום ראש ממשלת ישראל, בנימין נתניהו, באוניברסיטת בר-אילן
(14 ביוני, 2009)

Netanyahu, Benjamin. Bar-Ilan University. June 14, 2009. Speech

בנאום על מדיניות חוץ, שארך 30 דקות, ראש הממשלה של מדינת ישראל הציג את תמצית חזונו לפתרון הסכסוך הפלשתיני-ישראלי. למרות שהזכיר בקצרה את האיום האירני על ישראל, את המשבר הכלכלי והשפעתו על ישראל ואת שאיפתו להקים ממשלת אחדות לאומית, המסר העיקרי של הנאום התמקד במציאת פתרון למימד הפלשתיני בסכסוך. נאומו של נתניהו היה נאום היסטורי במובן זה, שהוא הציג מיתווה להצעת פתרון במסגרת של שתי מדינות. נתניהו נאם עשרה ימים לאחר שהנשיא האמריקני, אובמה נשא את נאומו החשוב בקהיר. אך תוכנו של נאומו של נתניהו לא בא כתגובה למאמציו של אובמה לגבש יחסי קרובה עם העולם המוסלמי.

שני ראשי ממשלה שקדמו לנתניהו, אריאל שרון (בדצמבר, 2003) ואהוד אולמרט (בינואר, 2006) קיבלו את הרעיון של שתי מדינות כפתרון לסכסוך. ראשי ממשלה אחרים בעבר התמקדו בעיקר בדרכים להתנתק באופן פוליטי ופיסי משליטה של הפלשתינאים, מבלי לוותר על שליטה מלאה בשטחים אלה בגלל סיבות ביטחוניות. נתניהו נקט בדרך שונה מקודמיו עקב תמיכתו בפרטים הכרוכים בהקמתה של מדינה פלשתינית, תוך הקפדה על כך שמדינה זו תהיה מפורזת. ב-1978, הציג ראש הממשלה דאז, מנחם בגין, בצורה לא מפורטת מסגרת של שלטון עצמי לפלשתינאים, ובהסכמי אוסלו מ-1993 ובהסכמים שבאו לאחר מכן, הציג ראש הממשלה, יצחק רבין למסור שטחים מסוימים לשליטה פלשתינית. בשנת 2000 שאף ראש הממשלה, אהוד ברק להגיע להסכם באמצעות מו"מ עם מי שהיה אז מנהיג אש"ף, יאסר עראפת, למה שעשוי היה להוביל לפתרון במסגרת של שתי מדינות. דוגמת קודמיו, שרון ואולמרט, נתניהו דיבר על הצורך בפתרון של שתי מדינות עם התייחסות לנושא הביטחוני. אבל הוא היה ראש הממשלה הישראלי הראשון, שנתן מסגרת תכנונית לפתרון של שתי המדינות, עם פרטים משמעותיים. זאת, מבלי להתייחס באופן ספציפי לגבולות, או לירושלים. ישראל עדיין חששה מקיומה של מדינה פלשתינית עם מרחב אווירי משלה, משליטתה על רכסי הגדה המערבית, או ממתן אישור מטעמה להצבת כוחות צבאיים זרים על אדמתה.

עקב העובדה שמשך תקופה ארוכה קיימת הסכמה בקרב הציבור בישראל, כי הקמתן של שתי מדינות מהווה פתרון מעשי, כל עוד מובטח ביטחונה של ישראל, נאומו של נתניהו לא נתקבל בביטויי מחאה במדינה. נאומו, שנישא באחת מן האוניברסיטאות החשובות, הופסק חצי-תריסר פעמים במחזאות כפיים. מנקודות-ראות פלשתינאיות שונות, התקבל הנאום בספקנות, או בהתנגדות להערוותו של נתניהו מפני שהנאום כלל הצבת מגבלות על זכויותיה של מדינה פלשתינית. בניגוד ללקסיקונים דיפלומטיים שנעשה בהם שימוש בידי אחרים לתיאור עתידה של מדינה פלשתינית, נתניהו לא השתמש במונחים כמו "עצמאית", "ריבונית", "רצופה" ו"יכולת קיום". מונחים אלה הם בעלי-חשיבות פוליטיקאים פלשתינאים, הקוראים להקמת מדינה פלשתינית ולפיכך ראו הכרח בהכללתם. תכניתו של נתניהו כללה חמש נקודות מרכזיות, שלא כללו לוח זמנים ליישומן. נתניהו תמך בנאומו בפתרון חלק זה של הסכסוך על-ידי מו"מ ולא על-ידי פעולה חד-צדדית של ישראל. הוא השתמש בשמותיהם של מנהיגים ציונים חשובים, ביניהם הרצל, בן-גוריון, בגין ורבין (אך לא ז'בוטינסקי) וכינה את ישראל "ארץ אבותינו". הוא התייחס באהדה לנשיא מצרים, סאדאת ולמלך ירדן, חוסיין מפני שהם הושיטו ידיהם לשלום, כשמשמע מדבריו שהוא מצפה מן המנהיגות הפלשתינית למחווה דומה.

בנאומו הדגיש נתניהו נקודה בסיסית, שחזר עליה יותר מחצי-תריסר פעמים: **ישראל היא מדינת הלאום של העם היהודי וכך היא תישאר. מדבריו השתמע באופן ברור ביותר, כי הפתרון של בעיית הפליטים לא יכלול שיבה רבתי של פלשתינאים לגבולותיה של ישראל לפני 1967.**

שלישית, הוא התמקד בצורך לפתח כלכלה פלשתינית, תוך שהוא מציין "ששלוש כלכלי אינו תחליף לשלום מדיני". הוא הדגיש, כי הוא מודע לשיאפתם העמוקה של הפלשתינים למדינה משלהם וכי הוא ומדינת ישראל מאמינים "שלכל אחד הדגל שלו, ההמנון שלו והשלטון שלו. ואין האחד מאיים על הביטחון ועל הקיום של שכנו...ישנן שתי מציאויות – הקשר שלנו לארץ ישראל והאוכלוסייה הפלשתינית החיה כאן – אנחנו לא רוצים למשול בהם, לא לנהל את חייהם ולא לכפות עליהם את הדגל שלנו, או את התרבות שלנו."

בנושא ההתנחלויות, הוא אמר: "אין לנו כוונה לבנות יישובים חדשים, או להפקיע קרקעות להרחבת יישובים קיימים; אולם, ההתפתחות הטבעית של היישובים תימשך." כל המשקפים, אשר מצפים לראות הפסקה כללית ומלאה של כל גידול בהתנחלויות לא קיבלו באהדה את הצהרתו בדבר הגידול הטבעי.

חמישית, נתניהו דיבר במיוחד על הקמתה של מדינה פלשתינית מפורזת, עם מחויבויות מפורשות ועם יכולת לבצע "מעקב אמיתי" על כך, תוך שהוא מצביע על הניחול הכושל של הפסקות-האש בפקוח כוחות האו"ם בלבנון, שאיפשרו החדרה מסיבית של רקטות וטילים לדרום לבנון לאחר מלחמת ישראל והחזיבאללה בקיץ 2006. הוא הוסיף, "לכן אנו מבקשים היום מידידינו בקהילה הבינלאומית, ובראשם ארה"ב (לעשות את הדבר ההכרחי)...לקיומה של התחייבות מפורשת, שבהסדר הקבע לשלום... יינקטו אמצעי ביטחון יעילים..."

בחודשים שלאחר מכן, בעת שנתניהו דיבר על פתרון הסכסוך, הוא התייחס פעמים רבות לחמש נקודות אלה; 11 חודשים מאוחר יותר, במאי 2010, המישל האמריקני במסגרת גיבוש המטרות האסטרטגיות לגבי האזור, התייחס שוב לצורך בפתרון של הקמת שתי מדינות ולנוסחת נתניהו, שיש להכיר ב"ישראל כמדינה יהודית." "נקודה קריטית זו הועלתה לראשונה בנאומו של נתניהו וקיבלה את תמיכתה של ארה"ב, תוך שהיא מבהירה למשקיפים השונים, שפתרון לבעיית הפליטים הפלשתינאים לא יכול – לפחות מבחינתן של ישראל וארה"ב – את שובם של פליטים אלה לגבולות ישראל מלפני 1967.

קן סטיין, אוגוסט 2010

הנאום באוניברסיטת בר-אילן

אורחים נכבדים, אזרחי ישראל,

השלום תמיד היה משאת נפשו של עמנו. נביאינו הנחילו לעולם את חזון השלום, אנו מברכים זה את זה בשלום, תפילותינו מסתיימות בשלום. אנו נמצאים הערב במרכז על שם שני מנהיגים פורצי דרך לשלום - מנחם בגין ואנואר סאדאת - ואנו שותפים לחזונם.

לפני חודשיים וחצי נשבעתי אמונים בכנסת כראש ממשלת ישראל. הבטחתי שאני אקים ממשלת אחדות וכך עשיתי. האמנתי ואני מאמין שהאחדות נחוצה לנו בעת הזו יותר מאי פעם כי אנו עומדים בפני שלושה אתגרים עצומים: האיום האיראני, המשבר הכלכלי, וקידום השלום.

האיום האיראני עדיין לפנינו, כפי שהתברר אתמול במלוא עוצמתו. הסכנה הגדולה ביותר לישראל, למזרח התיכון, לאנושות כולה, הוא המפגש בין האיסלאם הקיצוני ונשק גרעיני. שוחחתי על כך עם הנשיא אובמה בביקורי בווינגטון ואשוחח על כך בשבוע הבא עם מנהיגים באירופה. זה שנים שאני פועל ללא לאות להקמת חזית בינלאומית נגד התחמשתה של איראן בנשק גרעיני.

מול המשבר הכלכלי פעלנו מיד כדי להביא יציבות לכלכלת ישראל. העברנו בממשלה תקציב דו-שנתי, ועוד מעט נעביר אותו בכנסת.

האתגר השלישי, הכל-כך חשוב שעומד בפנינו היום, הוא קידום השלום. גם על כך שוחחתי עם הנשיא אובמה, ואני תומך מאוד ברעיון לשלום האזורי שהוא מוביל. אני שותף לרצונו של נשיא ארצות-הברית להביא עידן חדש של התפייסות באזורנו. לצורך זה נפגשתי קודם עם מובארק במצרים ועם המלך עבדאללה בירדן, כדי להסתייע במנהיגים אלה במאמץ להרחיב את מעגל השלום סביבנו. אני פונה מכאן למנהיגי מדינות ערב ואומר: בואו ניפגש. בואו נדבר שלום. בואו נעשה שלום. אני מוכן להיפגש עימכם בכל עת. אני מוכן לבוא לדמשק, לריאד, לביירות - לכל מקום.

אני קורא למדינות ערב לשתף פעולה עם הפלסטינים ואיתנו כדי לקדם את השלום הכלכלי. אני רוצה להבהיר: השלום הכלכלי איננו תחליף לשלום המדיני, אבל הוא מרכיב חשוב מאוד בהשגתו. יחד נוכל לקדם פרויקטים שמתגברים על החסרונות של אזורנו, למשל: התפלת מים, או שמנצלים את היתרונות שיש לנו כאן, למשל: ניצול אנרגיית השמש, או ניצול מיקומו הגיאוגרפי לפרישת צינורות גז או נפט, או קווי תעבורה שמחברים את אפריקה עם אסיה, את אסיה לאירופה. יחד אנחנו נוכל לממש את הישגי היזמות המרשימים שאני רואה במפרץ הפרסי. זה מדהים את כל העולם, זה מרשים גם אותי.

אני קורא ליזמים המוכשרים של העולם הערבי לבוא להשקיע כאן ולעזור לפלסטינים ולנו להזניק את הכלכלה. יחד נוכל לפתח אזורי תעשייה שייצרו אלפי מקומות עבודה ואתרי תיירות שימשכו מיליונים שיבקשו לצעוד בפעמי ההיסטוריה - בנצרת ובבית-לחם, בחומות יריחו ובחומות ירושלים, לשפת הכנרת ולאתר הטבילה [לנוצרים] בנהר הירדן. יש כאן פוטנציאל ארכיאולוגי-תיירותי עצום, אם רק נשכיל לשתף פעולה, לפתחו ולנצל אותו. אני פונה אליכם, שכנינו הפלסטינים, בהנהגת הרשות הפלסטינית: בואו נתחיל משא ומתן מיד, ללא תנאים מוקדמים. ישראל מחוייבת

להסכמים הבינלאומיים ומצפה מכל הצדדים האחרים למלא את התחייבויותיהם. אנו רוצים לחיות עימכם בשלום ובשכנות טובה. אנו רוצים שהילדים שלנו והילדים שלכם לא יראו עוד מלחמה - שהורים, בנים ואחים לא יידעו עוד את יגון השכול; שילדינו יחלמו על עתיד טוב יותר ויממשו אותו; שאנחנו ואתם נשקיע את מרצנו באתים ובמזמרות ולא בחרבות ובחניתות.

אני יודע את מורא המלחמה. השתתפתי בקרבות. איבדתי חברים טובים שנפלו, איבדתי אח. ראיתי את כאבן של משפחות שכולות. אני לא רוצה מלחמה. העם בישראל אינו רוצה מלחמה.

אם נשלב ידיים ונעבוד יחד בשלום, אין גבול לשגשוג ולפיתוח שנוכל להביא לשני עמינו - בכלכלה, בחקלאות, במסחר, בתיירות, בחינוך - ומעל לכל ביכולת להעניק לדור הצעיר שלנו מקום שטוב לחיות בו, חיים שלווים, מלאי עניין ויצירה, עם אופק של הזדמנויות ואופק של תקווה.

אם יתרונות השלום ברורים כל כך, עלינו לשאול את עצמנו מדוע השלום עדיין רחוק מאיתנו, למרות שידינו מושטות אליו? מדוע מתקיים הסכסוך הזה למעלה מ-60 שנה? כדי להביא קץ לסכסוך, צריך לתת תשובה אמיתית וכנה לשאלה: מהו שורש הסכסוך?

בנאומו בקונגרס הציוני בבאזל על החזון הגדול של בית לאומי לעם היהודי, אמר חוזה המדינה בנימין זאב הרצל: "הדבר הזה הוא כל כך גדול, שאנחנו חייבים לדבר עליו רק במילים הפשוטות ביותר". היום אני מבקש לדבר על האתגר הגדול של השלום במילים הפשוטות ביותר, בגובה העיניים. גם כשמבטנו נשוא אל האופק, רגלינו חייבות להיות מחוברות לקרקע המציאות, לאמת. והאמת הפשוטה היא ששורש הסכסוך היה ונשאר הסירוב להכיר בזכותו של העם היהודי למדינה משלו במולדתו ההיסטורית.

ב-1947, כשהוצעה באו"ם תוכנית החלוקה למדינה יהודית ומדינה ערבית, העולם הערבי כולו דחה את ההחלטה, בעוד שהישוב היהודי קיבל אותה בריקודים ובשמחה. הסירוב הערבי היה למדינה יהודית כלשהי, בגבולות כלשהם. מי שחושב שהאיבה המתמשכת כלפי ישראל היא תוצאה של נוכחותנו ביהודה, שומרון ועזה, מחליף בין סיבה ותוצאה.

ההתקפות עלינו התחילו בשנות ה-20 של המאה הקודמת, הפכו למתקפה כוללת ב-1948 עם הכרזת המדינה, נמשכו בהתקפות הפדאיון בשנות ה-50, והגיעו לשיאן ב-1967 ערב מלחמת ששת הימים, בניסיון לכרוך עניבת חנק על צווארה של מדינת ישראל. כל זה קרה לאורך כמעט 50 שנה לפני שהיה חייל ישראלי אחד ביהודה ושומרון.

לשמחתנו, מצרים וירדן יצאו ממעגל איבה זה. חתימת חוזה השלום הביאה לקץ התביעות שלהן מישראל ולקץ הסכסוך עימן, הביאה שלום. אבל לצערנו אין זה המצב עם הפלסטינים. ככל שאנו מתקרבים להסכם שלום איתם, הם מתרחקים ממנו. הם חוזרים ומעלים תביעות שאינן מתיישבות עם רצון לסיים את הסכסוך.

רבים וטובים אומרים לנו שהנסיגה היא המפתח לשלום עם הפלסטינים. ובכן - נסוגונו. אבל העובדה היא, שכל נסיגה שלנו נענתה בגל גדול של טרור מתאבדים ובאלפי טילים. ניסינו נסיגה בהסכם ונסיגה בלי הסכם, נסיגה חלקית ונסיגה מלאה. בשנת 2000 ושוב בשנה שעברה הציעה ישראל נסיגה כמעט כוללת תמורת סוף הסכסוך, ופעמיים נענתה בשלילה. פינינו את רצועת עזה עד הסנטימטר האחרון, עקרנו עשרות יישובים ואלפי ישראלים מבתיהם, וקיבלנו בתמורה גשם של טילים על ערינו, יישובינו וילדינו.

הטענה כאילו נסיגה תביא שלום עם הפלסטינים, או לפחות תקרב אותנו, עד היום לא עמדה במבחן המציאות. יתר על כן, החמאס בדרום, כמו החיזבאללה בצפון, חוזרים ומצהירים שכוונתם "לשחרר" את אשקלון ובאר-שבע, את עכו וחיפה. הנסיגות לא שינו את האיבה.

וגם המתונים בין הפלסטינים לצערנו עד כה אינם מוכנים לומר את הדברים הפשוטים: מדינת ישראל היא מדינת הלאום של העם היהודי, וכך היא תישאר. כדי להשיג שלום, צריך אומץ ויושר משני הצדדים, ולא רק מהצד הישראלי. צריך

שההנהגה הפלסטינית תקום ותאמר בפשטות: "די לנו בסכסוך הזה. אנחנו מכירים בזכות העם היהודי למדינה משלו בארץ הזאת, ואנחנו נחיה לצדכם בשלום אמיתי".

אני מייחל לרגע הזה, משום שכשהמנהיגים הפלסטינים יאמרו את המלים האלה לעמנו ולעמם תיפתח הדרך לפתרון כל יתר הבעיות, קשות ככל שיהיו. לכן תנאי יסוד לקץ הסכסוך הוא הכרה פלסטינית פומבית מחייבת וכנה בישראל כמדינת הלאום של העם היהודי.

כדי שהכרזה זו תהיה בעלת משמעות מעשית, דרושה גם הסכמה ברורה לכך שבעיית הפליטים הפלסטינים תמצא את פתרונה מחוץ לגבולות מדינת ישראל. שכן ברור לכל שהתביעה ליישב את הפליטים הפלסטינים בתוך ישראל סותרת את המשך קיומה של ישראל כמדינת העם היהודי.

צריך לפתור את בעיית הפליטים הפלסטינים - ואפשר לפתור אותה, כפי שאנו הוכחנו בעצמנו במקרה דומה. ישראל הקטנה קלטה בהצלחה מאות אלפי פליטים יהודים ממדינות ערב שעזבו את בתיהם חסרי כל. לכן הצדק וההיגיון מחייבים: בעיית הפליטים הפלסטינים חייבת להיפתר מחוץ לגבולות ישראל. על זה יש הסכמה לאומית רחבה מאוד. אני מאמין שברצון טוב, בהשקעה בינלאומית, ניתן לפתור בעיה אנושית זו אחת ולתמיד.

עד כאן דיברתי על הצורך של הפלסטינים להכיר בזכויות שלנו. תיכף אדבר על הצורך שלנו להכיר בזכויות שלהם.

עלי להקדים ולומר: הקשר של העם היהודי לארץ ישראל נמשך יותר מ-3,500 שנה. יהודה ושומרון, המקומות בהם הילכו אברהם, יצחק ויעקב, דוד ושלמה, ישעיהו וירמיהו - אינם ארץ נכרייה לנו. זוהי ארץ אבותינו.

זכותו של העם היהודי למדינה בארץ ישראל אינה נובעת מרצף האסונות שפקד את עמנו. נכון הדבר שבמשך אלפיים שנה חוו היהודים סבל נורא של גירושים, של פוגרומים, של עלילות דם, של רציחות - סבל שהגיע לשיאו בשואה ושאין לו אח ורע בתולדות העמים. יש האומרים שאלמלא התרחשה השואה, לא הייתה קמה מדינת ישראל. אבל אני אומר שאילו הייתה קמה מדינת ישראל בזמן, לא הייתה מתרחשת השואה. הטרגדיות שנבעו מחוסר האונים של העם היהודי מבהירות מדוע עמנו זקוק לכוח מגן ריבוני משלו. אבל זכותנו להקים את מדינתנו כאן, בארץ ישראל, נובעת מעובדה אחת פשוטה: זוהי מולדתו של העם היהודי, וכאן נצרכה זהותנו.

כפי שאמר ראש הממשלה הראשון דוד בן-גוריון בהכריזו על הקמת המדינה: "בארץ ישראל קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו הרוחנית-הדתית-המדינית, בה חי חיי קוממיות ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות לאומיים-וכלל-אנושיים, והוריש לעולם כולו את ספר הספרים הנצחי".

אבל צריך גם כאן לומר את כל האמת: בלב חבלי המולדת היהודית חי היום ציבור גדול של פלסטינים. אנחנו לא רוצים למשול בהם, לא לנהל את חייהם, ולא לכפות עליהם את הדגל שלנו או את התרבות שלנו. בחזון השלום שלי חיים בארץ הקטנה שלנו שני עמים חופשיים זה בצד זה, בשכנות טובה ובכבוד הדדי. לכל אחד הדגל שלו, ההמנון שלו והשלטון שלו. ואיש מהם אינו מאיים על הביטחון ועל הקיום של שכנו.

שתי עובדות אלו - הקשר שלנו לארץ ישראל והאוכלוסייה הפלסטינית החיה כאן - יצרו חילוקי דעות עמוקים בתוך החברה הישראלית. אבל האמת היא, שיש בינינו הרבה יותר אחדות מאשר מחלוקת. באתי הערב לתת ביטוי לאחדות הזאת, לעקרונות השלום והביטחון שעליהם יש הסכמה רחבה בחברה הישראלית, והם גם אלה שמנחים את מדיניותנו.

מדיניות זו חייבת לקחת בחשבון את המצב הבינלאומי שנוצר בעת האחרונה. עלינו להכיר במצב זה, ועם זאת לעמוד בתוקף על העקרונות החשובים למדינת ישראל. כבר עמדתי על העיקרון הראשון - הכרה. הפלסטינים חייבים להכיר הכרה אמיתית בישראל כמדינתו של העם היהודי.

העיקרון השני הוא - פירוז. בכל הסדר שלום, השטח בידי הפלסטינים חייב להיות מפורז, עם סידורי ביטחון מוצקים לישראל. בלי שני תנאים אלו קיים חשש אמיתי שתקום לצדנו מדינה פלסטינית חמושה, שתהפוך לבסיס טרור נוסף נגד ישראל, כפי שקרה בעזה. אנחנו לא רוצים קסאמים על פתח-תקווה, גראדים על תל-אביב וטילים על שדה התעופה בן-גוריון. אנחנו רוצים שלום.

לכן, כדי להשיג שלום צריך להבטיח בין היתר שהפלסטינים לא יוכלו להכניס לשטחם רקטות וטילים, להקים צבא, לקיים מרחב אווירי שסגור בפנינו או לכרות בריתות עם גורמים כמו איראן והחיזבאללה. גם בעניין זה יש הסכמה רחבה מאוד בציבור הישראלי. אי אפשר לצפות מאיתנו להסכים מראש לעיקרון של מדינה פלסטינית, בלי שיובטח פירוזה של מדינה זו. בעניין כל כך גורלי לקיומה של ישראל, עלינו לקבל תחילה מענה לצרכי הביטחון שלנו.

לכן אנו מבקשים היום מידידנו בקהילה הבינלאומית, ובראשם ארצות הברית, את הדבר ההכרחי הדרוש לביטחונה של מדינת ישראל: התחייבות מפורשת שבהסדר הקבע לשלום, השטח שבידי הפלסטינים יהיה מפורז: כלומר, ללא צבא וללא שליטה במרחב האווירי, עם פיקוח אפקטיבי שימנע הכנסת נשק לשטחם - פיקוח של ממש, ולא מה שקורה היום ברצועת עזה. ומובן מאליו שהפלסטינים לא יוכלו לכרות בריתות צבאיות. בלי זה במוקדם או במאוחר נקבל כאן עוד חמאסן, ולכך לא נוכל להסכים. ישראל חייבת לשלוט בביטחונה ובגורלה.

אמרתי בווישינגטון לנשיא אובמה שאם נסכים על המהות, הטרימינולוגיה לא תהיה בעיה. והנה המהות שאותה אני אומר כאן בקול צלול וברור: אם נקבל ערובה זו לפירוז ולסידורי הביטחון הדרושים לישראל, ואם הפלסטינים יכירו בישראל כמדינת העם היהודי, נהיה מוכנים בהסדר שלום עתידי להגיע לפתרון של מדינה פלסטינית מפורזת לצד המדינה היהודית.

בכל שאר הנושאים המרכזיים שיידונו בהסדר הקבע עמדותיי ידועות: ישראל זקוקה לגבולות בני הגנה, וירושלים בירת ישראל תישאר מאוחדת, תוך המשך קיום חופש הפולחן לכל הדתות. הנושא הטריטוריאלי יידון בהסדר הקבע. עד אז אין לנו כוונה לבנות ישובים חדשים או להפקיע קרקע להרחבת ישובים קיימים. אבל יש צורך לאפשר לתושבים לחיות חיים נורמליים, לתת לאמהות ולאבות לגדל את ילדיהם כמו בכל משפחה בעולם. המתיישבים אינם אויבי העם והם אינם אויבי השלום. הם אחינו ואחיותינו, ציבור חלוצי, ציוני וערכי. האחדות בתוכנו היא חיונית, והיא תסייע להתפייסות עם שכנינו.

הפיוס צריך להתחיל כבר היום על ידי שינוי המציאות בשטח. אני מאמין שכלכלה פלסטינית חזקה תחזק את השלום. אם פני הפלסטינים לשלום - למאבק בטרור, לחיזוק המשילות ושלטון החוק, לחינוך ילדיהם לשלום ולהפסקת ההסתה נגד ישראל - אנו מצדנו נעשה כל מאמץ לאפשר להם חופש תנועה וחופש גישה כדי שחיהם יוקלו ורווחתם תגדל. כל זה יעזור לקדם את הסכם השלום בינינו.

אבל מעל לכל הפלסטינים צריכים להכריע בין דרך השלום לדרך החמאס. על הרשות הפלסטינית להשליט חוק וסדר ברצועת עזה ולגבור על החמאס. ישראל לא תשב סביב שולחן המשא ומתן עם טרוריסטים שמבקשים להשמדה. החמאס אינם מוכנים אפילו לאפשר לצלב האדום לבקר את חיילנו החטוף גלעד שליט, שנמצא שלוש שנים בשבי, מנותק מהוריו, משפחתו ועמו. אנו מחוייבים להחזירו הביתה בריא ושלם.

עם מנהיגות פלסטינית שוחרת שלום, עם השתתפות בשלום של העולם הערבי, עם תמיכתן של ארצות הברית והקהילה הבינלאומית, אין סיבה שלא נוכל לפרוץ את הדרך לשלום.

עמנו כבר הוכיח שהוא מסוגל לעשות את הבלתי ייאמן. במשך 61 שנים - תוך הגנה מתמדת על קיומנו - חוללנו נפלאות. שבבים המיוצרים בישראל מפעילים את מחשבי העולם, תרופות ישראליות מביאות מזור למחלות חשוכות מרפא, טפטפות ישראליות מפריחות אזורים צחיחים בכל העולם וחוקרים ישראלים פורצים את גבולות הידע האנושי.

אם רק יירצו שכנינו להיענות לקריאתנו - גם השלום יהיה בהישג ידינו. אני קורא למנהיגי העולם הערבי והפלסטינים: הבה נמשיך יחד בדרכם של מנחם בגין ואנואר סאדאת, של יצחק רבין והמלך חוסיין. הבה נממש את חזון ישעיהו הנביא, שקרא בירושלים לפני 2,700 שנה: "לא יישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה".

בעזרת השם, לא נדע עוד מלחמה, ונדע שלום.